

AVONDBLAD.

Tweede Blad.

De brand van de kerk te Schagen.

Het is een gewoon verschijnsel in de buurt van de Zijpe, dat er in de zomermaanden hier en daar een rookkolom opstijgt, van verre zichtbaar, in het wijde vlakke panorama. De dorpsbevolking stroomt dan uit naar een open plek en verdiept zich in gissingen, in welk verder afgelegen dorp, en bij wien, weder de vlam uit het broeiende hooi is geslagen. Toen ook in het einde van Augustus een zware rookwolk boven Schagen opsteeg, vermoedde een ieder dat een boerderij afbrandde. Doch toen, die rook steeg te hoog, vlak bij den kerkstoren, omslingerde dien of plakte er zich hardnekkig tegen. Toen was het met zekerheid dat het doodvonnis was geveld over de laatste prachtige overblijfsels van West-Friesland's historie.

En toch had dit niet zoo behoeven te zijn. De kerk zal wel weder worden opgebouwd, en een slank renaissance-gebouw zal het marktplein meer sieren dan de oude kerk met hare bedorvene ogiven en onoogelijk grijze muren, die — o vandalisme! — met portland bepleisterd waren. Maar de graftomben der Schagen-Beijerens, het koorhek, de gesnedene preekstoel, de zware kronen, de meeste geschilderde borden, en vooral die kunstig gehouwen, rustende beelden op de tombe, zijn vernietigd en vergaan, evenals die heeren, die indertijd zulk eene plaats hebben bekleed in die omgeving, en van wien nu nog slechts twee tentjes, van het afgebroken kasteel, de herinnering bewaren.

Twee maanden zijn sedert verlopen, en ik heb gehoopt, dat een of ander meer bevoegde persoon dan ik, direct belast met de zorg over monumenten, de aandacht zou gevestigd hebben van Regeering en kerkbesturen op dit gevaar en op middelen om het af te weren. Daar dit niet is gebeurd, is spreken mij plicht, aan mij, die getuige ben geweest van de langzame vernieling van het gebouw van de kunstschaten, en die de overtuiging heb dat dit niet zoo had behoeven te zijn. Uit den aard der zaak is een begin van brand op het kerkdak, midden in dorp of stad, terstond ruchtbaar, en zijn er krachten om te redden wat er te redden valt, terstond bij de hand. Ook te Schagen zijn pogingen aangewend om uit te dragen, doch wat men ook maakte aan preekstoel of koorhek, zij bleven onwrikbaar, en ongeoeffende handen lieten de kerkmen der koperen kronen, tot welker hoogte moeilijk reiken konden, te pletter vallen. Ik weet niet, of er in andere kerken, die kunstschaten bevatten, voorzorgsmaatregelen genomen zijn, maar waar dit niet is, laat daar de kerkbrand te Schagen eene waarschuwing zijn.

Daarom geef ik, met alle waardeering van beter advies, in overweging, om koorhekken en kanunnikbanken met losse spieën te bevestigen, die in geval van nood met stevig gereedschap (in de kerk in voorraad) losgelagen kunnen worden; om preekstoelen aan hangen te bevestigen, die losgeschröefd kunnen worden, evenals de kronen; — voor deze bewerking eene kleine stelling in de kerk te bewaren, en eindelijk de brandweer, den kost of eenige nabij wonende werkbazen op de hoogte te stellen van deze inrichting. Bij brand in een kerk, zonder stoffeering en met weinig houtwerk, zal er meestal voldoende tijd zijn om alles uit te dragen. Te Schagen begon de brand om vijf uur, en eerst om half zeven was alles uitgebrand, hoewel er een hevige wind, bijna een storm loeide. Onverwonderlijk was het om bij zulk weer met vuur in de goten te komen.

En dan die prachtige graftombe te Schagen, die alléén meer waarde moet gehad hebben dan de geheele kerk! Hadde men maar een bedekking bij de hand gehad, om haar te beschermen tegen de vallende brandende ballen, dan ware het Rijksmuseum thans in bezit van een van haar schoonste ornamenten, in plaats van eenige verkoolde brokstukken. Ben ik bevoegd om hierbij de trom te roeren? Ik geloof het niet; maar het is misdaad, te zwijgen, waar spreken plicht is.

Mr. A. A. DEL COURT TOT KRIMPEN.

VELP, Oct. '95.